

Uuno Klami

(1900–1961)

**BERCEUSE
LAULELMA**

*viululle ja pianolle
for violin and piano*

(1929, 1952)

Esa Ylönen, Eero Kesti (toim. / ed.)

Uuno Klami: Berceuse ja Laulelma viululle ja pianolle

Berceuse on Uuno Klamin oma sovitus viululle ja pianolle *Symphonie enfantinen Op. 17* toisesta osasta. Sain käsikirjoituskopion muutama vuosi sitten Fennica Gehrmanin silloiselta kustannuspäälliköltä Ari Niemiseltä. Ei ole tiedossa, mitä kautta nuotti oli kulkeutunut heille. Nuotin alakulmassa lukee kuitenkin ”O/Y. Fazer’in Musiikkikauppa, Helsinki”, joten ehkä siitä on joskus ollut tarkoitus tehdä painettu versio. Tästä sovituksesta ei ole mainintaa Klamin teosluetteloissa, eikä sen syntyajankohdasta ole tietoa – tiedetään vain, että *Symphonie enfantinen* Klami sävelsi joko kokonaan tai melkein kokonaan Wienissä vuosina 1928–29. Erik Tawaststjerna kirjoitti Helsingin Sanomissa vuonna 1959: ”Sen (*Symphonie enfantinen*) raffinoidun säästeliäästi soitinnettu ”Kehtolaulu” on Klamin hienoimpia partituurinsivuja.” Selim Palmgren luonnehti arvostelussaan Hufvudstadsbladetissa vuonna 1931 *Berceusea* muodoltaan ja melodiselta keksinnältään harvinaisen ehyeksi tunnelmakappaleeksi. Kalevi Ahon mielestä *Berceuse* on *Symphonie enfantinen* painokkain osa, ja siitä syntyy miellelyhtymä suomalaisen kansanrunouden kehtolauluihin kuolleelle lapselle. Oliko Klamin ajatuksissa kenties hänen oma keuhkautiin menehtynyt sisarensa? Viululle ja pianolle sovitettu *Berceuse* on tunnelmaltaan intiimi. Siinä voidaan kuulla lapsuusajan viattomuuden ja kodin turvan kaikuja – jotain sellaista, joka Klamilta oli puuttunut: olihan hän menettänyt isänsä ja sisarensa jo nelivuotiaana ja äitinsäkin 15-vuotiaana. Sävellys ei vielä heijastele tulevaisuutta, vaan siinä vallitsee sensuelli ranskalainen tyyli.

Klamin käsikirjoitus on melko siisti. Korjasimme kuitenkin muutamia kromaattisia virheitä ja selkiytimme tekstuuria. Jostain syystä hallussani olevassa käsikirjoituskopiossa sivut ovat väärässä järjestyksessä. Sivuja ei ole numeroitu, eikä niissä ole tahtinumeroita, mutta nuottitekstuurin perusteella päätelimme säveltäjä Eero Kestin kanssa sivujen oikean järjestyksen.

Laulelma viululle ja pianolle vuodelta 1952 on siltä vuodelta ainut Uuno Klamin valmistuneeksi tunnettu teos. Saman vuonna hän sai kyllä kunniamaininnan olympiahymnikilpailussa, mutta tämä hymni on kadonnut. *Laulelman* loppuun säveltäjä on kirjoittanut omistuksen: ”Arvo Heinoselle 18.6.1952 sydämellisin tervehdyksin Uuno Klami.” Teoston lakimies Heinonen vietti silloin 60-vuotispäiväänsä. Tämän pelkistetyn sävellyksen maaginen tunnelma syntyy pianon kaksintaessa viulun korutonta ja suorastaan hypnoottista melodiaa melko matalalla oktaavin päässä viulustemmasta. Tein *Laulelmasta* maailmanensilevytyksen viulisti Sirkku Mantereen kanssa (Uuno Klami Landscape – pianistinen laajakuva, Alba Records, ABCD 352) vuonna 2013. Levyn teosesittelyissä musiikkitoimittaja, tietokirjailija Antti Häyrynen kirjoittaa *Laulelmasta*: ”Pienestä ja hitaasta kappaleesta (Quasi adagio) erottuu hillittyä nostalgiaa, mutta siinä on myös moderniin asenteeseen kuuluvaa aforistista arvoituksellisuutta.”

Esa Ylönen

Uuno Klamin kamarimusiikkijulkaisusarjaan liittyvä säveltäjän elämästä kertova kirjoitus on ladattavissa osoitteesta <https://fennica.digital/klami/klamichamber.pdf>.

Uuno Klami (1900–1961) was an acclaimed orchestral composer whose works in other genres also deserve to be known. This edition of chamber music composed by him between 1917 and 1952 was edited by pianist Esa Ylönen, Chairman of the Uuno Klami Society, and composer Eero Kesti. An introduction to Klami’s life and development as composer can be downloaded at <https://fennica.digital/klami/klamichamber.pdf>.

Suomen kulttuurirahasto on tukenut
julkaisun toimitustyötä.

© 2020 Fennica Gehrman Oy, Helsinki

KL 78.71

ISMN 979-0-55011-612-2

Nuottidatan syöttö • notation entered by Petri Marttinen

Nuottien editointi • notation edited by Jani Kyllönen

Käännös • translation Susan Sinisalo

BERCEUSE

(Symphonie enfantine)

UUNI KLAMI

Andante

Violino *con sord.*

Pianoforte *pp*

p espressivo

8 **rall. tempo**

14 *sul G* **rit. molto**

fp

19 **a tempo** *sul D*

sempre pp et très doux

pp

The score is written for Violino and Pianoforte. It begins with a 2/4 time signature and a key signature of three sharps (F#, C#, G#). The tempo is marked 'Andante'. The violin part starts with a rest for four measures, then enters with a melodic line marked 'con sord.' and 'p espressivo'. The piano accompaniment consists of chords in the right hand and a rhythmic pattern in the left hand, marked 'pp'. At measure 8, the tempo changes to 'rall. tempo'. At measure 14, the tempo changes to 'rit. molto' and the violin part is marked 'sul G'. At measure 19, the tempo returns to 'a tempo' and the violin part is marked 'sul D'. The piano accompaniment continues with chords and a rhythmic pattern, marked 'pp' and 'sempre pp et très doux'.